

HAM HELSINGIN TAIDEMUSEOSÄÄTIÖ SR:N VUOSIEN 2023 - 2025 TOIMINTASUUNNITELMA

HAM Helsingin taidemuseosäätiön hallituksessa 19.5.2022
Säätiöhankkeen ohjausryhmässä 17.5.2022

JOHDANTO

Helsingin kaupunginhallitus päätti perustaa HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr:n kokouksessaan 13.12.2021. Säätiön perustamiskirja allekirjoitettiin 14.2.2022, jolloin kaupunginhallituksen konsernijaosto nimesi myös säätiön ensimmäisen hallituksen vuoden lopussa päättyväksi toimikaudeksi. Lisäksi kansliapäällikkö asetti säätiöimishankkeelle 2.3.2022 ohjausryhmän, jonka tehtävänä on ohjata hanketta kaupungin näkökulmasta vuoden 2022 loppuun asti.

HAM Helsingin taidemuseosäätiön ensimmäiseen hallitukseen, jonka toimikausi päättyy 31.12.2022, nimitettiin seuraavat jäsenet:

Kai Huotari, toimitusjohtaja, Kiinteistö Oy Kaapelitalo (hallituksen puheenjohtaja);
Laura Aalto, vs. toimialajohtaja, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (hallituksen varapuheenjohtaja);
Petra Havu, toimitusjohtaja, Museoliitto;
Ari Hietämäki, taloussuunnittelupäällikkö, kaupunginkanslia;
Jenni Rope, kaupunginlakimies, kaupunginkanslia; ja
Jukka Savolainen, johtaja, Designmuseum.

Säätiöimishankkeen ohjausryhmään, jonka toimikausi päättyy vuoden 2022 loppuun, nimitettiin seuraavat jäsenet:

Reetta Heiskanen, vs. kulttuurijohtaja, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (ohjausryhmän puheenjohtaja);
Matti Heiskanen, johtava asiantuntija, kaupunginkanslian henkilöstöosasto;
Kai Huotari, HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr:n hallituksen puheenjohtaja;
Teijamari Jyrkkiö, HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr:n asiamies;
Kirsti Laine-Hendolin, hallintojohtaja, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala;
Sami Lindström, johtava kaupunginasiainmies, kaupunginkanslian hallinto-osasto;
Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto;
Riina Kopola, erityissuunnittelija, kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto;
Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, kaupunginkanslian hallinto-osasto; ja
Elina Leskelä, kokoelmapäällikkö, HAM, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (ohjausryhmän sihteeri).

Säätiön ensimmäisen hallituksen ja hankkeen ohjausryhmän tehtävänä on varmistaa edellytykset HAM Helsingin taidemuseon toiminnalle säätiömuotoisena ja sille, että HAM Helsingin taidemuseon toiminta ja henkilöstö vastuine ja velvollisuuksineen voidaan siirtää säätiöön vuoden 2023 alusta lukien. Kevään 2022 aikana on muun muassa pidetty yhteistoimintamenettelyn mukaiset tilaisuudet ja keskustelut sekä käyty siirtoneuvottelut, selvitetty erilaisten toimintamallien taloudellisia vaikutuksia, varmistettu ettei toiminta säätiömuodossa vaikuta museon saamiin valtionosuuksiin, tehty valtioneuvoston haettu Verohallinnolta ennakkoratkaisuja säätiön tulo-, lahja- ja arvonlisäverokohtelusta sekä laskettu säätiömuotoisen HAM Helsingin taidemuseon pääomitus- ja avustustarve.

HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr merkittiin säätiörekisteriin 11.3.2022. Säätiö on kuitenkin perustettu sen edellytyksen varaan, että HAM Helsingin taidemuseon toiminta ja henkilöstö vastuineen ja velvollisuuksineen siirtyy säätiölle vuoden 2023 alusta lukien. Mikäli Helsingin kaupunginvaltuusto ei tee päätöstä museon toiminnan siirtämisestä säätiöön, säätiö puretaan ja taidemuseon toiminta jatkuu osana Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kulttuuripalvelukokonaisuutta.

Tämä toimintasuunnitelma perustuu olettamukseen siitä, että HAM Helsingin taidemuseon toiminta ja henkilöstö vastuineen ja velvollisuuksineen siirtyvät säätiölle vuoden 2023 alusta lukien. Toimintasuunnitelma on hyväksytty sekä säätiön hallituksessa että hankkeen ohjausryhmässä ja se kattaa HAM Helsingin taidemuseosäätiön toimintavuodet 2023 - 2025. Vuosi 2023 on valmisteluvuoden 2022 jälkeen säätiön ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Toimintasuunnitelmaa ohjaa HAM Helsingin taidemuseosäätiön omistajastrategia ja Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan kirjatut tavoitteet (esim. Helsinki Biennaalin toteuttaminen).

SÄÄTIÖN TARKOITUS

Säätiön tarkoituksena on nykyaikaisen taidemuseon ja taidemuseotoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen sekä Helsingin vetovoimaa kansainvälisenä kuvataidekaupunkina vahvistavien kuvataidehankkeiden, kuten Helsinki Biennaalin, toteuttaminen Helsingin kaupungissa. Säätiö on asiantuntijaorganisaatio, joka täyttää alueelliselle vastuumuseolle säädetyt kriteerit.

Säätiö huolehtii kaupungin taidekokoelman turvallisesta säilyttämisestä, ylläpidosta, kartuttamisesta, käytöstä, esittämisestä ja sijoittelusta eri kohteisiin. Kokoelman osana on julkinen taide, jota sijoitetaan ja ylläpidetään yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Säätiön tuleva toiminta perustuu HAM Helsingin taidemuseon näyttely-, yleisötyö-, asiakaspalvelu-, taidekokoelmatoimintaan sekä julkisen taiteen toimintaan. Lisäksi HAM toimii kuvataiteen asiantuntijatehtävissä Helsingin kaupungin rakentamisen hankkeissa.

TAVOITTEET

Tavoitteena on tuottaa kaupunkilaisille nykyaikaisia ja kiinnostavia taidemuseopalveluja. HAMia vahvistetaan taidemuseona, jolla on kansainvälisesti merkittävä ja kiinnostava ohjelmisto ja mahdollisuus tavoittaa laajoja ja monimuotoisia yleisöjä. HAMin tunnettuutta ja omarahoitusta lisätään omaleimaisen markkinoinnin avulla.

Omia kokoelmia käytetään monipuolisesti Suomessa ja kansainvälisesti, mikä lisää Helsingin kaupungin näkyvyyttä ja helsinkiläisen ja suomalaisen kuvataiteen kansainvälistä tunnettuutta. Museon asiantuntijuuden kautta vahvistetaan kuvataiteen vahvaa läsnäoloa Helsingin kaupungissa. Tämä tarjoaa uudenlaisia työtilaisuuksia myös ammattitaiteilijoille. Säätiö huolehtii osana kaupunkikonsernia HAMin vahvan Helsinki-identiteetin säilymisestä. Tiivis yhteistyö muun kaupunkiorganisaation kanssa on myös säätiömuotoisen taidemuseon onnistumisen edellytys. HAMilla on kaupungin museon kanssa yhteinen kokoelmakeskus, jonka toiminta jatkuu entisellään. Yhteistyötä sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan että muiden toimialojen kanssa jatketaan mm. Helsinki Biennaalin toteuttamisessa ja julkisen taiteen hankkeissa.

HAMissa on kansainvälisesti ainutlaatuista ja arvostettua osaamista esim. julkisen taiteen, isojen kansainvälisten näyttelyiden sekä Helsinki Biennaalin sisällöissä ja tuottamisessa. Säätiön tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa HAMin taidemuseotoiminnan kiinnostavuutta ja sen tuomaa lisäarvoa Helsingin kaupungille ja kaupunkilaisille.

ORGANISAATIO

Toimintakaudella HAMin organisaatorakennetta kehitetään tarkoituksenmukaisemmaksi niin, että se tukee tulevaisuuden museotoimintaa: kansainvälisyyttä, ketteryyttä, omaa varainhankintaa ja vastuullista taloudenpitoa. Tulonmuodostuksen, markkinoinnin ja viestinnän sekä myynti- ja palveluliiketoiminnan osaamista vahvistetaan. Säätiön talous- ja henkilöstöhallintoon tarvittavat tukipalvelut järjestetään niin, että samalla vahvistetaan siihen liittyvää osaamista.

Suomessa museolaki ja -asetukset, laki valtiosuuksista, kansainvälinen museoliitto ICOM ja Suomen Museoliitto määrittelevät taidemuseotyön perustehtäviä. Taidemuseo toteuttaa alueellista taidemuseotehtävää, mikäli OKM näin päättää, lain edellyttämien velvollisuuksin (Alueellisen vastuumuseon tehtävistä ja edellytyksistä säädetään museolain (314/2019) 7 ja 8 §:ssä). HAMin ydintehtävä rakentuu kaupungin taidekokoelmien ympärille, ja HAMin oma kokoelmapolitiikka asettaa olennaisen lähtökohdan museon toiminnalle.

TILAT

HAMilla on erilaisia toimipisteitä; näyttely- ja työskentelytilat Tennispalatsissa sekä varasto- ja työskentelytilat Helsingin kaupunginmuseon kanssa yhteisessä kokoelmakeskuksessa Vantaalla. Lisäksi Helsinki Biennaali järjestetään merellisessä Vallisaarella.

KOKOELMATOIMINTA

Kaupungin taidekokoelmaan kuuluu yhteensä noin kymmenentuhatta taideteosta, mukaan lukien Helsingin kaupungin tonteilla ja kiinteistöissä olevat julkisen taiteen teokset. HAM myös sijoittaa kaupungin kokoelmasta taideteoksia kaupungin eri kohteisiin. Näitä, kaupungin eri alueille levittäytyneitä julkisia taideteoksia, on yhteensä lähes 3000. Kokoelmia hoitamalla ja kartuttamalla HAM edistää kaupungin omistamien taideteosten säilymistä tuleville sukupolville. Kaupungin HAMille deponoima kokoelma on myös valtakunnallisesti merkittävä.

Kaupungin taidekokoelma HAMissa -	10 000 teosta (10 007)
Sijoitettuja teoksia eri kohteisiin -	3000 teosta (2 939)
josta julkista taidetta -	500 (487)
ja julkisia veistoksia -	200 (217)

Kokoelmatoiminnassa suunnitelmavuosien tärkeä hanke on uuden kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönotto. Uuden järjestelmän tuotantokäyttö alkoi loppuvuodesta 2021 ja käyttöönotto jatkuu seuraavina vuosina mm. luettelointiohjeiden laatimisella, tietosisällön läpikäymisellä ja toimintaprosessien päivittämisellä. Tulevina vuosina järjestelmä mahdollistaa myös kokoelmien digitaalisen saavutettavuuden laajemmin eri yleisöille. Tätä valmistellaan tekemällä kokoelmien digitoinnin ja verkkojulkaisemisen suunnitelma.

Taideteoslainojen määrä muille näyttelyjärjestäjille on vuosittain yli sata, sisältäen teoslainoja ulkomaille.

HAMin kokoelmapolitiikka tullaan uusimaan vuonna 2023.

TAIDE JULKISESSA TILASSA: julkinen taide ja kokoelman talletustoiminta

Julkinen taide tavoittaa periaatteessa jokaisen kaupunkilaisen ja kaupungissa vierailijan. Se on ilmaiseksi kaikkien saavutettavissa. HAM kuratoi uusia taideteoksia Helsingin julkisiin ulkotiloihin sekä sisätiloihin, joihin HAM myös sijoittaa teoksia kokoelmistaan.

Julkisen taiteen avulla voidaan edistää monia kaupungille tärkeitä asioita. Se luo kiinnostavaa, omaleimaista ja viihtyisää kaupunkikuvaa ja lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Julkisen taiteen tilauksilla on merkittävä taiteilijoita työllistävä vaikutus. Julkinen taide vahvistaa Helsingin kaupunkistrategian 2021-2025 tavoitteita: se on investointi, joka nostaa rakennetun ympäristön laatua, luo kaunista kaupunkiympäristöä, rakentaa kaupungin omaleimaisuutta ja lisää kaupungin houkuttelevuutta. Julkinen taide mahdollistaa taiteen saavutettavuuden kantakaupungin ulkopuolella, mikä lisää alueellista tasa-arvoa.

HAM jatkaa aktiivisen vuorovaikutuksen ja verkostojen rakentamista lukuisten julkisen taiteen toimijoiden kanssa ja jakaa asiantuntemustaan niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Julkinen taide on yksi HAMin alueellisen vastuumuseotehtävän painopiste. HAM vastaa myös kaupunkilaisten lisääntyneeseen kiinnostukseen julkista taidetta kohtaan käsittelemällä kasvavaa määrää palautteita, yhteydenottoja ja ehdotuksia sekä osallistavan budjetin julkista taidetta koskevia suunnitelmia. HAM tekee julkista taidetta saavutettavammaksi myös museon julkisen taiteen nettisivuilla.

Helsinki rakentaa vilkkaasti sekä kaupunkialueita että yksittäisiä rakennuksia, minkä seurauksena rakentamiseen liittyvällä taiteen rahoituksella, ns. taiteen prosenttiperiaatteella, toteutettavien taideteosten määrä on moninkertaistunut aiemmista vuosista. HAM toimii taideasiantuntijana näissä hankkeissa. Keväällä 2022 oli käynnissä noin 60 prosenttitaidehanketta, ja viiden vuoden sisällä uusia hankkeita aloitetaan saman verran. HAM kuratoi prosenttitaidehankkeet ja toteuttaa ne tiiviissä yhteistyössä tilaajana toimivien kaupunkiympäristön toimialan ja kaupungin kanslian sekä tilojen ja alueiden suunnittelijoiden ja käyttäjien kanssa (Liite 3). Helsingin kaupunginhallituksen prosenttitaideperiaatteita päivitetyn päätöksen (Kaupunginhallituksen päätös 13.12.2021 § 940, Liite 2 ja liite 3) mukaan prosenttiperiaatetta tullaan soveltamaan kaupunkiuudistusalueilla ja entistä johdonmukaisemmin täydennysrakentamisalueilla, mikä entisestään tulee lisäämään taidemuseon julkisen taiteen vastuita. Alueille tuotettava julkinen taide voidaan tapauskohtaisesti myös kytkeä osaksi Helsinki Biennaalia.

HAM tuottaa julkisia taideteoksia myös omalla vuotuisella määrärahallaan, jota ei ole sidottu rakennushankkeisiin prosenttitaiteen tavoin. Tämä mahdollistaa teosten kohdistamisen alueille, jossa julkista taidetta on ennestään vain vähän tai ei lainkaan, ja lisää näin alueiden kulttuurista tasa-arvoa. Näitä hankkeita on käynnissä 2-4 kpl vuosittain.

Kasvava ja ikääntyvä kokoelma tarvitsee myös yhä enemmän huolenpitoa ja konservointia. Teosten korjaustarvetta lisää kasvanut ilkeävalta. Julkisen taiteen pienimuotoisia korjaushankkeita toteutetaan HAMin toimesta vuosittain noin 15.

Taidekokoelmista on sijoitettuna kaupungin eri toimialoille ja eri kohteisiin noin 2700 teosta. Kaupungin toimintojen uudelleen organisoitumisten, muuttojen, remonttien ja muiden muutosten johdosta useita satoja teoksia palautuu, niitä konservoidaan, kehystetään ja palautetaan kohteisiin tai uudelleen sijoitetaan vuosittain. Sijoitustoiminnassa HAM pyrkii priorisoimaan kohteet, joissa ei ole vielä taidetta sekä remontoidut toimitilat. Ensisijaisesti

teoksia sijoitetaan julkisiin tiloihin, jotka ovat yleisön saavutettavissa. Tavoitteena on myös edistää julkisen taiteen ja talletustoiminnan yhteistyötä uudiskohteissa. Uudiskohteissa on mahdollista ottaa jo tilojen suunnitteluvaiheessa huomioon mahdolliset paikat kohteeseen sijoitettaville taideteoksille ja saada HAMin kokoelmaan kuuluvia teoksia esille. Uusia taideteossijoituksia tehdään vuosittain noin 20 kohteeseen ja teoksia ripustetaan ja installoidaan uusiin kohteisiin noin 70-150 teosta.

NÄYTTELYT

HAMin korkeatasoinen kotimainen ja kansainvälinen näyttelyohjelma tapahtumineen tukee Helsingin kansainvälistä kiinnostavuutta ja lisää kaupungin houkuttelevuutta. HAM tavoittaa uusia yleisöjä ja se on yksi suosituimmista taidemuseoista Suomessa.

HAMin monipuolinen näyttelytoiminta suunnitellaan laajoille yleisöille ja se tarjoaa kaupunkilaisille ja matkailijoille korkeatasoisia elämyksiä, oppimisen mahdollisuuksia sekä osallistavaa yleisötyötä. Kansainvälinen näyttelytoiminta tuo korkeatasoisen lisän alueen kuvataidetarjontaan ja lisää Helsingin vetovoimaa.

HAMin näyttelysuunnitelma vuosille 2023-2025 sisältää kansainvälisiä ja kotimaisia näyttelyitä. HAMin hallinnoiman taidekokoelman teokset ovat keskeisessä roolissa Tennispalatsin tiloissa järjestettävissä näyttelyissä. Kokonaan kokoelmiin pohjautuu Tove Janssonin freskoja esittelevä pysyvä näyttely, ja Katarina ja Leonard Bäcksbackan kokoelmiin sekä muihin HAMin kokoelmateoksiin liittyviä näyttelyitä järjestetään säännöllisesti. Lisäksi Tennispalatsissa toimii ajankohtaista nykytaidetta esittelevä HAM galleria, jonka ohjelmisto perustuu avoimeen hakuun. Ainakin kerran vuodessa museon päänäyttelytiloissa nähdään laaja kansainvälisen taiteen näyttely. Vuosien 2023 ja 2025 päänäyttely on osa Helsinki Biennaalin ohjelmistoa. Vuosittain HAM tuottaa yhteensä toistakymmentä näyttelyä. Näyttelyihin voidaan tilata uusia teoksia taiteilijoilta komissioina, joissa taiteilija ja HAM sopivat teoksen toteutuksesta etukäteen. Tällöin teos saattaa tulla myös osaksi kaupungin taidekokoelmaa. Lisäksi HAM tuottaa, kuratoi ja kierrättää näyttelyitä ulkomailla ja Suomessa. Näyttelytoimintaan liittyvät tulevien vuosien näyttelyiden tutkimushankkeet sekä julkaisujen valmistelut ovat käynnissä yhtäaikaaisesti näyttelyiden toteuttamisen kanssa.

HELSINKI BIENNAALI

HAMin toiminta vahvistaa Helsingin kaupungin strategiaohjelman tavoitteita kansainvälisesti vetovoimaisena kaupunkina tarjoamalla huippulaatuisia ja helposti saavutettavia näyttelyitä ja tapahtumia. Yhtenä uutena toimintamuotona on Helsinki Biennaali, jonka yhteys taidemuseon julkiseen taiteeseen sekä näyttely- ja kokoelmatoimintaan ovat tiiviit. Helsinki Biennaali on kaikille avoin kuvataiteen näyttely, joka toteutetaan kuluvalle kaupunkistrategiakaudella vuosina 2023 ja 2025. Ainutlaatuisuutta tukee tapahtuman

sijoittuminen Vallisaareen sekä merellisyys. Saaristoon sijoittuminen yhdistää tapahtumaan taiteen ohella luonnon, historian ja liikunnan. Helsinki Biennaalin voi kokea myös mantereella: osa teoksista sijoittuu HAMiin Tennispalatsiin sekä muuhun julkiseen tilaan kaupunkilaisten ja matkailijoiden saavutettavaksi. Biennaalin voi myös kokea ympäri kaupunkia yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävän ohjelman ja tapahtumallisuuden kautta. Yhteistyötä tehdään niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin pääkaupunkiseudun kulttuuri- ja kuvataidekentän kanssa. Vuodelle 2023 ja 2025 luodaan uusia toiminta- ja yhteistyömalleja.

Vuoden 2023 Helsinki Biennaaliin kansainväliseksi kuraattoriksi on kutsuttu Joasia Krysa.

Tapahtuman toteuttamiseksi hankitaan myös ulkopuolista rahoitusta. Taiteilijoiden lisäksi tapahtuma tulee työllistämään kymmeniä määräaikaista tapahtumatyöntekijöitä tuotanto- ja asiakaspalvelutehtäviin vuosien 2023 ja 2025 aikana. Ensimmäisestä Biennaalista on tehty vaikuttavuuden arviointi, Tulevissa tapahtumissa kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen ja digitaalisiin alustoihin.

DIGITALISAATION EDISTÄMINEN JA JULKAISUTOIMINTA

Digitalisaation avulla edistetään kaikkea sisältöjen saavutettavuutta. Taidekokoelmien avaaminen yleisön saavutettavaksi verkossa, on osa tätä tavoitetta. Vuoden 2023 aikana valmistellaan kokoelmateosten liittämistä vaiheittain kansalliseen hakupalvelu Finnaan ja edelleen Euroopan laajuiseen Europeanaan. Samalla kokoelmia voidaan avata digitaalisesti myös museon omilla verkkosivuilla. HAMin verkkosivut tullaan uudistamaan suunnitelmavuosina. Kehittämiskohteina ovat myös digitaalisten keinojen vahvempi hyödyntäminen dokumentoinnissa ja yleisöjen huomioimisessa. Tätä palvelee opastusten ja työpajojen varausjärjestelmän ja verkkokaupan kehittäminen.

Digitaalisuutta hyödynnetään Helsinki Biennaalissa eri tavoin. Sen hyödyntäminen myös muussa näyttelytoiminnassa tulee olemaan yksi tärkeä kehittämiskohde lähivuosina.

HAM tuottaa vuosittain useita julkaisuja, kirjoja ja näyttelyluetteloita, pääsääntöisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Toimintakaudella laaditaan julkaisustrategia ja kehitetään uusia digitaalisia alustoja sekä julkaisujen levitystä ja myyntiä. HAM tuottaa myös uusia teoksia Bäcksbäckan kokoelmien julkaisusarjaan sekä painettuna että digitaalisina tuotteina.

YLEISÖTYÖ

Taidemuseon yleisötyön avulla kuvataidetta tehdään eri tavoin saavutettavaksi. Kuvataiteen sisältöjen ja moninaisten näkökulmien kautta edistetään sivistystä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja demokratiaa. Toiminnallaan HAM tukee yhteisöllisyyttä, jatkuvuutta sekä kulttuurista moninaisuutta.

Helsingin kaupungin strategia painottaa kansainvälisyyden, osallisuuden ja avoimuuden merkitystä. HAM on ollut kysytty yhteistyökumppani yleisötyön hankkeissa ja moninaisuuteen sekä saavutettavuuteen liittyvissä kysymyksissä. Helsingissä asukkaista kasvava määrä on vieraskielisiä, ja kulttuurinen moninaisuus lisääntyy jatkuvasti. Kulttuurisen diversiteetin lisäksi erityisryhmien määrä on laaja. Kaikki tämä vaikuttaa taidemuseon toimintaan merkittävästi. Taiteen henkistä saavutettavuutta edistetään viestimällä museon toiminnasta ja taiteen monimutkaisistakin sisällöistä mahdollisimman selkeästi ja yleistajuisesti, sekä räätälöimällä opastus- ja taidepajapalveluita erilaisille oppijoille. Opastustoiminnassa ja työpajoissa huomioidaan kohderyhmänä myös kansainväliset perheet. Yhdenvertaisuuden takaamiseksi erityistä huomiota kiinnitetään muunkielisten työntekijöiden urakehitysmahdollisuuksiin kasvattamalla muunkielisten työntekijöiden osuutta.

HAM kerää ja käsittelee asiakaspalautetta niin kävijöiltä paikan päällä suullisesti tai kirjallisesti kuin sähköisestikin Helsingin kaupungin sähköisen palautejärjestelmän, sähköpostien ja nettisivujen kautta. Kaikki palautteet käsitellään ja HAM kehittää toimintaansa niiden avulla.

HAMin yleisötyö kiinnittyy kaikkiin taidemuseon toimintoihin. Näyttelyiden, kokoelmien, julkisen taiteen ja Biennaalin sisältöjä avataan ja yleisöjä sitoutetaan ja osallistetaan mm. opastuksin, työpajoin, tapahtumin ja oppimateriaalein.

Yleisötyön toiminnan painopisteenä on erityisnuorten ja lasten tavoittaminen yhteistyössä koulutuksen ja kasvatuksen toimialan ja kolmannen sektorin kanssa. Oppilaitokset on nostettu viime vuosina yhdeksi taiteen sijoittamisen kehittämiskohteeksi. HAM aloitti syksyllä 2017 *Taiteelle koti koulusta* -pilottiprojektin. Tavoitteena on museopedagogian avulla ja osallisuuden lisäämisellä tehdä kuvataidetta saavutettavammaksi. Tätä hanketta on tarkoitus kehittää suunnitelmavuosina helposti monistettavaksi ja toteutettavaksi eri kouluissa.

Alustavien suunnitelmien mukaan Kulttuurin kummilapsitoiminta voisi käynnistyä HAMissa 2025 alkavalla kaudella.

KUMPPANUUDET

Tulevana toimikautena HAM kehittää kumppanuuksia ja yhteistyömahdollisuuksia yksityisten taidekokoelmien kanssa oman toimintansa kehittämiseksi. Säätiömalli mahdollistaa monipuolisen yritysyhteistyön ja kumppanuuksien kehittämisen esimerkiksi yksityisten kokoelmia omistavien säätiöiden ja keräilijöiden kanssa, mikä lisäisi monipuolista kuvataiteen tarjontaa Helsingissä. Yhteistyökumppaneille on mahdollista myydä taidemuseon palveluja.

YMPÄRISTÖASIAT JA KESTÄVÄ KEHITYS

Tulevaisuudessa ilmastonmuutokseen ja ympäristön kannalta kestävään toimintaan liittyvät kysymykset tulevat olemaan kaikkialla taidemuseotoiminnan keskeinen haaste. HAMin henkilöstön jäsenistä koostuvan vastuullisuustyöryhmän tavoitteena on kehittää ekologisesti, taloudellisesti kuin sosiaalisesti kestävää ja inklusiivista taidemuseotoimintaa. Työryhmä pyrkii jalkauttamaan hyviä käytäntöjä, järjestämään henkilökunnalle koulutusta sekä huolehtimaan laadittujen tavoiteohjelmien toteutumista. HAM on tehnyt ympäristöohjelman ja toteuttaa siinä asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä.

Helsinki Biennaalin pyrkii olemaan mahdollisimman ekologisesti kestävä ja vastuullinen tapahtuma. Helsinki Biennaali 2021 sai Ekokompassi sertifikaatin ja ensimmäisen biennaalin hyvin onnistunutta ympäristötyötä viedään kunnianhimoisesti eteenpäin yhdessä kumppanien kanssa myös vuosina 2023 ja 2025.

JOHTAMISTYÖN JA TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMINEN

HAMissa on käynnissä sekä prosessien että asiakaslähtöisen toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen. HAMissa on laajasti erilaista ja erikoistunutta ammattiosaamista: näyttelyt, kokoelmat, konservointi, tekniikka, asiakaspalvelu, registrointi, yleisötyö sekä julkinen taide. Tämä ammatillinen osaaminen on Suomessa ja kansainvälisestikin arvostettua. Helsinki Biennaalin järjestäminen on vahvistanut ja laajentanut HAMin osaamisalueita, mm. projektinjohtamisen, markkinoinnin ja tuottamisen osalta. HAM Helsingin taidemuseon toiminnan volyyymi ja verkostot ovat laajat myös kansainvälisesti. Toiminnan myötä projektiokohtaiset yhteistyökumppanit ovat vaihtuvia. Helsinki Biennaali on vahvistanut yhteistyöverkostoa entisestään.

Helsinki Biennaalin myötä biennaaliosaamista on vahvistettu erilaisin luennoin ja koulutustilaisuuksin, jotka on myös avattu alueen muille toimijoille. Esimiestyötä ja johtamista vahvistetaan johtamiskoulutuksin (Helsingin kaupunki, Museoliitto).

Henkilökunnan työhyvinvointiin kiinnitetään säätiön ensimmäisen toimintakauden aikana erityistä huomiota.

MYYNIN JA ASIAKASKOKEMUKSEN KEHITTÄMINEN

HAM säätiössä omarahoituksen osuuden kasvattaminen on asetettu yhdeksi keskeiseksi talouden tavoitteeksi. Myynnin kasvattamista lipunmyynnin, museokaupan ja verkkokaupan, tuotteistamisen, palvelujen ja tilavuokrauksen osalta, sekä laajemman yritys yhteistyön käynnistäminen ovat toimia tulotavoitteiden saavuttamiseksi.

Taidemuseoon tulemisen kynnystä madalletaan mm. alle 18-vuotiaiden ilmaisella sisäänpääsyllä. Lisäksi kouluille tarjottavat subventoidut opastukset ja pajat ovat yksi tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta tukeva museon käytäntö myös säätiönä. HAMissa on useita kaikille maksuttomia näyttelytiloja, kuten HAM-galleria ja HAM-kulma. Helsinki Biennaali on niin ikään maksuton tapahtuma.

Asiakaspalvelun laadun varmistamiseen kiinnitetään erityishuomiota näyttelyvalvonnan, tapahtumien ja opastustoiminnan käytännön järjestelyissä. Asiakasymmärrystä kerrytetään taidemuseon ja biennaalin asiakaspolun kehittämiseksi sekä oman rahoituksen hankinnan tueksi ottamalla osaa kansainvälisen John H Falkin tutkimusryhmän Measuring the Public Value of Museum Experiences -tutkimukseen.

Kävijämäärätavoitteet sekä muut toiminnalliset tavoitteet vahvistetaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

ALUEELLINEN TAIDEMUSEOTEHTÄVÄ

HAM on kuvataiteen asiantuntijaorganisaatio, ja se hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä alueellista vastuumuseotehtävää taidemuseona Uudellamaalla ja toimii taiteen sekä visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana. Tässä tehtävässään HAM kehittää Uudenmaan taidemuseotoimintaa vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä alueen taidemuseoiden kanssa. HAM tarjoaa foorumin yhteistyöhön toimimalla koollekutsujana alueen ammatillisille taidemuseoille ja jakamalla asiantuntemustaan, kansallisia ja kansainvälisiä verkostojaan sekä hyväksi todettuja toimintamalleja. Lisäksi HAM edistää museoiden kehittämistä ja yhteistyötä järjestämällä koulutuksia, tapaamisia ja alueellisia museopäiviä ajankohtaisista ja tarpeellisista teemoista. Erityisenä painopisteenä vastuumuseotoiminnassa on julkinen taide, osallisuus ja moninaisuus. Alueellista yhteistyötä kehitetään yhdessä Museoviraston ja muiden alueellisten vastuumuseoiden kanssa.

TAVOITTEET VUOSILLE 2023 -2025

- **Kaupunkistrategian ja kaupungin kulttuuripolitiikan tavoitteiden toteuttaminen.**
Mittarit:
Kävijämäärä / vuosi
Helsinki Biennaalin kävijämäärä ja vaikuttavuustutkimus
Kokoelmapolitiikassa määriteltujen tavoitteiden toetutuminen
- **Asiakaskeskeisyys sekä monimuotoiset asiakkaat ja yleisöt**
Mittarit:
Säännöllinen asiakas- ja sidosryhmäkysely
- **Hiilineutraali Helsinki -ohjelman toteuttaminen**

Mittarit:

Ekokompassi

- **Omarahoitusosuuden kasvattaminen:**

Mittari:

Omarahoitusosuus % tuotosta

HALLINTO

Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa hallitus. Hallitukseen kuuluu vähintään viisi (5) ja enintään seitsemän (7) jäsentä. Helsingin kaupunki päättää hallitukseen kulloinkin kuuluvien jäsenten lukumäärän sekä valitsee ja tarvittaessa erottaa hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet.

Säätiön varsinaisen toiminta-ajan ensimmäinen hallitus nimetään vuoden 2022 lopussa, niin että se aloittaa toimintansa vuoden 2023 alussa. Sen toimikausi päättyy valintaa seuraavan toisen vuosikokouksen päättyessä.

Hallitus huolehtii säätiön hallinnosta ja siitä, että säätiön toiminta järjestetään asianmukaisesti tarkoituksen toteuttamiseksi. Hallitus vastaa siitä, että säätiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Säätiön hallituksen vuosikokous on pidettävä vuosittain viimeistään toukokuun loppuun mennessä. Hallituksen kokous, jossa vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio, pidetään marraskuun loppuun mennessä tai mikäli kaupungin talousarvio poikkeuksellisesti vahvistetaan tätä myöhemmin, välittömästi tämän jälkeen, kuitenkin ennen kalenterivuoden loppua. Muita kokouksia pidetään tarvittaessa.

Säätiön sääntöjen mukaan säätiöllä voi olla myös toimitusjohtaja ja neuvottelukunta, joka vahvistaa säätiön yhteiskuntasuhteita sekä asiantuntijuutta, mutta ei osallistu päätöksentekoon.

Säätiöllä on yksi (1) tilintarkastaja ja yksi (1) varatilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi valitaan hyväksytty tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei tarvitse valita. Tilintarkastajan valitsee Helsingin kaupunki. Tilintarkastajan toimikausi on kaksi (2) vuotta siten, että toimikausi päättyy vaalia tai valintaa seuraavan toisen varsinaisen vuosikokouksen päättyessä. Säätiön tilintarkastajaksi nimettiin 11.1.2022 Tilintarkastusrengas Oy päävastuullisena tilintarkastajana KHT Lotta Kauppila. Tilintarkastaja nimettiin tilikausille 2022-2023.

Säätiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Helsingin kaupungin konserniohjetta sekä Helsingin kaupungin säätiölle antamaa konserniohjausta. Lisäksi säätiö ottaa toiminnassaan huomioon Helsingin kaupunkistrategian säätiötä ja sen toimintaa

koskevat osat, kaupungin talousarviossa säätiölle mahdollisesti asetetut sitovat ja muut tavoitteet sekä kaupungin yksittäistapauksessa määrittelemän kaupunkikonsernin kokonaisedun.

TALOUS

Säätiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa, mutta toiminnan tulee kuitenkin olla kannattavaa. Säätiö toimii kaupungin sidosyksikkönä.

Helsingin kaupunki on pääomittanut HAM Helsingin taidemuseosäätiötä sen perustamisen yhteydessä sekä päättäessään HAM Helsingin taidemuseon toiminnan siirtämisestä säätiöön. Taidemuseosäätiö kuuluu Helsingin kaupungin laitosavustusten piiriin ja saa sen johdosta kaupungilta toiminta-avustusta ja vuokra-avustusta. Säätiö kuuluu myös valtiosuuden piiriin ja saa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää perusrahoitusta sekä alueellisen vastuumuseon tehtävien perusteella myönnettävää lisärahoitusta. Säätiö pyrkii kasvattamaan pitkäjänteisesti toimintansa omarahoitusosuutta HAMin säätiöittämistä edeltävästä tasosta.

Säätiön varainhoidon on oltava suunnitelmallista. Säätiön tuotot ja mahdollinen museotoiminnan ylijäämä tulee käyttää taidemuseotoiminnan edistämiseen.

Säätiön talousarvio suunnitelmavuosille 2023-2025 on tämän toimintasuunnitelman liitteenä 1.

Liitteet

LIITE 1 Taloussuunnitelma ja rahoitussuunnitelma vuosille 2023 – 2025, arvio

LIITE 2 Kh 13.12.2021 § 940 Taiteen prosenttiperiaatteen jatkaminen ja prosenttirahahankkeita koskevat toimintatavat

LIITE 3 Taiteen prosenttiperiaatteen jatkaminen ja prosenttirahakäytäntöjen ajantasaistaminen, Työryhmän raportti 14.10.2021